

მეცნიერება და ხელოვნება

ლიტერატურა,
ხელოვნება,
კრიტიკა.

კვირა
16 ივნისი.

ფასი 10 კ.

№ 4.



„ოქროს ვერძი“

მისამართი:

Кутаись, Казаковский пер.
 „ОКРОСЬ ВЕРДЗИ.“ ჟურნალის დასაკვეთი ფასი უნდა გამოიგზავნოს კანტორის სახელზე. ტელეგრაფებისათვის: Кутаись „ВЕРДЗИ.“

ყოველკვირეული ჟურნალი „ოქროს ვერძი“ გამოდის 19 მაისიდან.

ჟურნალი ემსახურება ლიტერატურას, ხელოვნებას და კრიტიკას. თანამშრომლებათ მოწვეულნი არიან ყველა ჩვენი გამოჩენილი თანამედროვე მწერლები.

წლიურ ხელის მომწერლებს დაურიგდებათ **დამატებით** კრებულები ჩვენი ახალგაზდა მგოსნების და ბელეტრისტების ნაწერებიდან შედგენილი.

მიიღება ხელის მოწერა.	1 წ. 5 მ.	6 თ. 2 მ. 50 კ.	3 თ. 1 მ. 50 კ.	1 თ. 40 კ.	საზღვარ გარეთ ერთი-ორათ.

განცხადებები შერიგებით. ცალკე № ყველგან 10 კ.

რედაქტორ-გამომცემელი ბ. ჯაიანი.

ოქმბათის საზოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი

„თემი“

რედაქცია და კანტორა: Тифлисс Редакция газ. „ТЕМИ“.

გაზეთი სდგას პარტიათა გარეშე გაზეთი გამოვა იმავე პროგრამით. როგორც

1911 და 1912 წელს.

ის ხელისმომწერლები, რომელნიც ამ ხანად გადიხდიან გაზეთის წლიურ ფასს მიიღებენ

მ რ კ რ ე მ ი ა თ

1. ს. აბაშელის ლექსთა კრებულს ავტორის სურათით, ბიოგრაფიით და ბ. ივანე ზომართლის კრიტიკული წერილით.

2. კ. მაყაშვილის ლექსთა კრებულს ავტორის სურათით და ბიოგრაფიით.

ფასი გაზეთისა: წლიურად—2 მ. 50 კაბ.; ხახევარ წლით—1 მ. 25 კ. ერთი თვით—25 კ.

რედაქტორ-გამომცემელი ბ. დიასამიძე.

სიყვარული.

ბ. ჩხიკვაძე.

ბაღში ვნახე ტურფა ვარდი ეკლის ბუჩქზედ ამოსული,
მძივად მსხვრეულ მზის სხივებით შემკული და გაფურჩქნული,
სიოს კოცნით ირხეოდა ლურჯ ფოთლებით შეფუთნული
და შორიდან, მოკრძალებით უგალობდა მას ბულბული.
გამიკვირდა მისი ქცევა, ვსტკევი თუ იგი რამ შეშალა?
ვარდთან რა აქვს მას საერთო? რა სურვილი დაეძალა?
მიველ ვკითხე: რად უგალობ? მასში რაა დაფარული?..
ის შიშითა შეფთხილდა, გასაფრენად ფრთა გაშალა,
დასტვინა და სიმღერითა მიპასუხა: „სიყვარული!“

* * *

ვნახე ქალი, ცაცხვის ძირში გულ ამოსკვნით ცრემლსა ღვრიდა,
მწუხარებით შენაზარი ხუჭუქ თმებსა დაბლა ჰყრიდა,
ხან უსიტყვოდ ქვითინებდა, ხან სიკვდილსა ინატვრიდა
და ცოვ ქვაზედ უბედური მწუხარებით თავსა ხრიდა.
გამიკვირდა მისი ხვედრი, შემებრალა განაწირი,
მომესურვა, რომ გამეგო მისი სევდა-გასაქირი
და ვკითხე მას; რა გამწარებს? ვინ გყავს ქალო დაკარგული?
შიშითა და მოკრძალებით მოიბრუნა ჩემსკენ პირი,
საფლავისკენ მიმითითა და მომიგო: — „სიყვარული!“

* * *

ვნახე გმირი მკლავ-მედგარი, ახალგაზდა, სავსე სრული,
ველად ევლო სულთ მობრძავი მტრის ისრითა განგმირული,
მაგრამ იგი არ კენესოდა მამულისთვის განწირული,
და ბრძოლისთვის სხეებს იწვევდა მისი სიტყვა, ხმა გმირული.
გამიკვირდა საქმე მისი, ვაყვაცობა საოცარი,
მიველ მასთან, მივესალმე და თამამად ეს ვუთხარი:
— ესდენ ძალას აწ რა გაძღვეს: როს დაქრილსა გხდება სული?..
მან მომაპყრო სიყვარულით სახე თვისი მოღიმარი,
მშობელ მიწას ხელი დაჰკრა და მომიგო: — „სიყვარული!“

ბ. ჩხიკვაძე.

მე და ღამე

მ . ტაბიძე.

ეხლა, როცა ამ სტრიქონს ვწერ, შუა-ღამე იწვის, დნება.
სიო სარკმლით მონაქროლი ველთა ზღაპარს მეუბნება.

მთვარით ნაფენს არე-მარე ვერ იცილებს ვერცხლის საბანს,
სიო არხევს და ატოკებს ჩემს სარკმლის წინ იასამანს.

ცა მტრედისფერ ლურჯ სვეტებით ისე არის დასერილი,
ისე არის სავეს გრძნებით ვით რითმებით ეს წერილი.

საიდუმლო შუქით არე ისე არის შესუდრული
ისე სავეს უზე გრძნობებით, ვით ამ ღამეს ჩემი გული.

დიდი ხნიდან საიდუმლოს მეც ღრმად გულში დავატარებ,
არ ვუმეღავენებ ქვეყნად არვის, ნიავსაც კი არ ვაკარებ.

რა იციან მეგობრებმა თუ რა ნაღველს იტევს გული
ან რა არის მის სიღრმეში საუკუნოდ შენახული.

ვერ მომპარავს ბნელ გულის ფიქრს წუთიწუთზე უამესი,
საიდუმლოს ვერ მომტაცებს ქალის ხვევნა და ალერსი.

ვერც ძილის დროს ნელი ოხვრა და ვერც თასი ღვინით სავსე
ვერ წამართმევს მას, რაც გულის ბნელ სივრცეში მოვათავსე.

მხოლოდ ღამემ უძილობის დროს სარკმელში მოკამკამემ
იცის ჩემი საიდუმლო, ყველა იცის თეთრმა ღამემ..

იცის — როგორ დავრჩი ობლად, როგორ ვეწენ და ვეწამე,
ჩვენ ორი ვართ ქვეყანაზე: მე და ღამე, მე და ღამე!

მ. ტაბიძე

რახინდრანათა ტაკორ:*)

გიტანჯალი (მსხვერპლთ-შეწირვანი).

ბავშები თამაშობენ უსაზღვრო ქვეყანათა ნაპირს.

ბავშები აშენებენ სილისაგან თავიანთ სახლებს და თამაშობენ ცალ იერ სადაფებით.

გაყვითლებულ ფოთოლთაგან ხლართავენ ისინი გემებს და მხიარული სიცილით ჩაუშვებენ მათ უსაზღვრო ოკეანეში.

ბავშები თამაშობენ ურიცხვ ქვეყანათა ნაპირს.

მოთამაშეთ არ იციან არც ცურვა და არც ბადის სროლა.

მარგალიტთა მაძიებელნი ყვინავენ სადაფთა საძიებლად; ნაოსანნი ამზადებენ გემებს და მომართვენ მათ, ხოლო ბავშები კენჭებს აგრობენ, რომ შემდგომ გააბნიონ ისინი.

მოთამაშენი არ ეძებენ დაფარულ საუნჯეს და არც იცლიან ბადის სროლას, ზღვა ხითხითებს ტალღებით და სუსტი ღიმილით აკვდება შემდგომ ნაპირის სილას.

სასიკვდილო ტალღანი უმღერიან ბავშებს სიმღერებს, უმნიშვნელოს, ნანას უმღერიან, ვით დედა ბავშის აკვანის მრწვეელი.

ზღვა თამაშობს ბავშებთან და სუსტათ ციალობს ტალღათა მკრთალი ღიმილი ნაპირის სილაზე.

ბავშები ხვდებიან ერთმანეთს უსაზღვრო ქვეყანათა ნაპირს.

ქარიშხალი მიაქანებს აბნეულ ღრუბლებს;

გემები იღუბებიან უკიდო ზღვათა წიაღში;

სიკვდილია ყველგან, ბავშები კი განაგრძობენ თამაშს.

უსაზღვრო ქვეყანათა ნაპირს უკუნით იკრიბებიან ბავშები.

ქიქოძე რობერტი

*) თანამედროვე ინდოეთის მგოსანი. გადაითარგმნა ინგლისურ ენაზე და სულ მოტა ხანში ოთხჯერ გამოიბა.

გულთამხილავის მსჯავრი.

ღმერთის წინაშე ორი ადამიანი წასდგა.

უცვლელი სახე უფალმა მათ მიაპყრო და გულთამხილავი თვალებით დააკვირდა.

— იცოდით ნება ჩემი?

— ვიცოდი, უფალო! წამიკითხავს დაბადება, შემისწავლია წმინდა სახარება, სამოციქულო, წმიდა მამათა ცხოვრება; ზებირათ ვიცი საგალობელნი და ლოცვები.— მოახსენა ერთმა

მეორე სდუმდა.

— შენ?— დაეკითხა მღუმარეს ღმერთი.

— არ ვიცი, არ წამიკითხავს.

შეასრულეთ ნება ჩემი? — იკითხა კიდევ უფალმა.

— გზითა მართლითა ვიდიოდი; საპყართა განვიკითხავდი; მიყვარდა ძმა ჩემი, ვითარცა თავი ჩემი; შენ მხოლოდ ერთსა თაყვანსა გცემდი.— მიუგო პირველმა.

მეორე სდუმდა.

— შენ?— დაეკითხა მღუმარეს ღმერთი.

— არ მახსოვს, უფალო, და, მგონია, არც ყოფილა ასეთი რამ.

— შეასრულე ათი მცნება?— განაგრძო უფალმა დაკითხვა, თუმცა ყოველივე იცოდა უზენაესმა.

— დიახ, უფალო! არც ერთი არ დამირღვევია!— მიუგო პირველმა.

მეორე ისევ სდუმდა.

— შენ?

— რა?

— არა! ორფეხი ცხოველი, ადამიანს რომ უძახიან — ის კი.

— გითქვამ ტყუილი?

— ტყუილი არა! უხეშ სინამდვილეს რომ აფერადებდა, და ლამაზ ოცნებათ ხდიდა, ისეთი კი... ბევრი.

— გიმრუშია?

— არა არსებით კი გარდავქმნილვართ, და ერთმანეთის ცეცხლის ალში კი დავმწვარვართ!

— გიგმია ღმერთი?

— არა! ის ძალა კი, ადამიანს რომ უკულმართ გზაზე დააყენებს, სიკოცხლეს გაუმწარებს — ის კი ხშირათ

— თაყვანს სცემდი ჩემს გარდა სხვა ღმერთს?

— ერთ ღმერთს თაყვანსა ვცემდი ღმერთს სიყვარულისას, იმედისას, შეწინიერებისას.

ყველა დადუმდა.

— რა გსურთ ეხლა? — დაარღვია ღმერთმა სიჩუმე.

— განსვენება ადგილსა ყვავილოვანსა! — საჩქაროთ უბასუხა პირველმა.

მეორე სდუმდა.

— შენ?

— ნუ მათქმევინებ — გარისხდები, უფალო!

— მოგენიშოს! — ბძანა უფალმა და გულთამხილავის უცვლელმა, მკაცრმა სახემ ნისლი გადიყარა.

მღუმარე ადამიანის წინ გაჩნდა მომდინარე, ვარდებით შემკული, ლამაზი ქალწული. მას ნექტარით სავსე პატარა თასი ეჭირა ხელში. შორიდან კი ისმოდა ქნარის ხმა.

— მე რალა, უფალო? შეეკითხა პირველი ადამიანი ღმერთს.

— შენ ჯერ არ გიცხოვრია: — შენ ჩემს არტახანში იყავ გაკრული. პირადათ შენ, რისი მომქმედი ხარ, — არ ვიცი. იქნებ ყოველად ცუდი და საზიზღარი იყო, და როგორ დაგაჯილდოვო?! წაიღი ისევ ქვეყნად.

6. ღმერთქიფანამე.

უცნაური ფუთიქი

ნ. ბარბაქაძისა.

წ. ჯორჯიკია.

ქალს მეტათ რთული ხასიათი აქვს. მის არსებაში ყოველთვის არის რაღაც გამოურკვეველი, უცნაური ძალა. ასეთი თვისება ჩემს სატრფოს ხასიაღმინდაც ხშირათ ჯოჯოხეთურ ძლიერებით იშლებოდა ხოლმე.

ერთხელ მის საწოლ ოთახში ვიყავი წამოწოლილი, ის იქვე იჯდა და რაღაცაზე მელაპარაკებოდა.

მე კი მის სახეს ჩავსცქეროდი: სარკმელიდან მომავალი სინათლე ქალის თეთრს ლოყებს, მაღალ ბელს და ცის ფერს თვალებს თეთრი მარამარილოს ელვარებას აძლევდა. მთელის მის გამომეტყველებას გადაკროდა თხელი ნისლი დაღლილობისა, რაც ამ წუთში მას მეტს სინაზეს და მიმზიდველობას გვრიდა.

ის იყო მის ეშხიანს ტუჩს დავეკონე, თითონაც ხელი გადამხვია, რომ მივსცემოდით იმ ძარღვის ამშლელ ხორცის ლოთობას, რომელსაც ხშირათ ვეძლეოდით ხოლმე.

უცებ მეზობელ ოთახში ფეხის ხმა გაისმა.

— ჩემი ქმარი! წაიბუტბუტა ქალმა.

— დავიღუპეთ! ვსთქვი მე.

— ჩუმათ, მითხრა ქალმა და ერთს წუთს ოთახიდან გაქრა.

გული საოცრათ მიცემდა. ფერი წამივიდა.

ყოველ წამს მოველოდი საშინელ შეხვედრას იმ ადამიანთან, რომლის ბედნიერებით ასე ქურდულათ ვსარგებლობდი.

— ცოტა ხნის შემდეგ კარი გაიღო და ოთახში ქალი შემოვიდა.

— ვაღაღრჩით? — დავეკითხე მას.

— სსს! ჩუმათ, იგი აგერ მეზობელ ოთახში მაგიდას უზის და სწერს... მოდი, მოდი ჩემო ოცნება და ვაღამეხვიე... მითხრა ქალმა და ჩემსკენ მოიწია.

— როგორ? რას ამბობ? ახლა? ხომ არ ვაგიჟდი!..

— ახლა, დიახ, ახლა. მე მსურს, გესმის, მე მინდა, რომ ამ წუთს, როდესაც ჩემი ქმარი ასე ახლო იმყოფება, შენთან ვიყო... ჰო, ეს ჩემთვის უღიადესი ნეტარება იქნება!... მე ამაზე უტკბესი ნეტარება არა წარმომიდგენია რა!.. თუმცა საფრთხე ისე ახლოა, რომ თვალის ქუთუთოს ეხება, სიკვდილი ჩემგან სულ რამდენიმე ნაბიჯზეა, მე კი ახლა, დიახ ახლა მსურს სიყვარულის გიჟურ სინამდვილეს ვაგყვე... მაკოცე... გესმის თუ არა, მაკოცე... მაკოცე...

ქალს სახე ვაფითრებოდა. იგი რაღაც სატანურ ძალას დაეფლო და ჯოჯოხეთის საშინელ ნექტარს დაეთრო.

— დამშვიდდი თუ გიყვარდე, ვანა არ ხედავ თუ რა საშინელი მდგომარეობაში ვართ...

— ოჰი! არა! ახლავე ვაღამეხვიე... ან ახლა და ან არაოდეს! ძლივს წამოიძახა ქალმა. ტანი ისე უცახცახებდა თითქოს ელექტრონის ტალღების ზე-გაფლენას განიცდისო, თვალები ოღნავ ქონდა ვაღებულები და პატარა ტუჩებიდან თეთრი კბილები ბროლივით ელავდა.

ხედავდი რომ მცირე ყოყმანი ორივეს დამლუპავია, ჩემში ყველაფერს კაცურს ვძლივ, ქალს ხელი მაგრა ვაღავლე და ორივემ თავი მივეციტ ნეტარების უცნაურ წუთებს.

ნაზარეველი ოღიპზე.

მაქს კლინგერის ქანდაკზე.

...და ღმერთების მეჯლისში წამს სიჩუმე ჩამოვარდა როდესაც იესომ მათ სამყოფში კრძაღვით, თავის ეკლით დასერილი ფეხი შეადგა.

ძვეესმა თავისი შარავანდით ვაცისკროვნებული თავი მალა ასწია.

წარბები ვაკვირვების ნიშნად ვაღებარა.

„აქ რა უნდოდა ნაზარეველს, კაცს ღმერთთა შორის?“

და აღშფოთებისგან ნექტრით აღსავსე თასი აიღო ერთი ადგილიდან მეორეზე ვადადგა.

ერთ წამს თითქმის მარმალისღოს ღრუბელები შეირყა, შეტორტმანდა მის ფეხ ქვეშ.

აფროდიტეს—ტუჩების კუთხეებში, ზიზლით ნარევა ღიმმა ვადურბინა.

სწორედ ისე როგორც მოვერცხლულ, მოკაშკაშებულ ცის თაღზე პაწია ღრუბლის ნაქერი ვადაიარს.

მუქი ღრუბლის ნაფლეთი.

„საკოდავია ებრაელი“ ვაუელვა მას თავში, როცა ნაზარეველმა თავისი მიმქრალი, ტანჯვისგან ოღნავ ჩაფერული თვალები ირგვლივ საყოფაღვების პურპურ ვადასხმულ სახეებს მიმოავლო.

ბახუსის ქაწის ფერი ბაგე უზრუნველმა ღიმმა ვახლიჩა.

მაგრამ ერთ წამს მის სისხლიან შუბლს თვალი ვერ მოსწყვიტა. სავსე თასისაკენ ვაწვდილი ხელი ანგარიშ მიუცემლად ვააქნია--და წითელი ღვინო სუფრაზე ვადმოიღვარა.

„საკოდავია ებრაელი“,

კიღვე ვაიფიქრა აფროდიტემ და აქამდი შეუძინეველი ღიმილი უკვე ხმა მალალ სიცილათ შეიცვალა.

აფროდიტა იცნოდა.

იმ გვარი სიცილით შეუძლია ქალს მხოლოდ მაშინ ვაიცინოს, როცა იგი მამა კაცს, — შებრალების თვალებით ვადმოხედავს. ზიზლ ნარეველებს.

სიჩუმე.

თასების მხიარული წკრიალი.

კვლავ შეკავებული სიცილი.

იესოს სახეზე კი, იგივე აუმღვრეველი სიმშვიდე, იგივე კრძაღვით მოსილი ფერნაკულუობა. ყველა იცინოდა

მხოლოდ ფსიხეა მის ფერხთით განენტხო. ფსიხეა კრილობებს უკოცნიდა.

მის ბაგის შეხებიდან წყლულებზე სისხლი მოწვეთავდა.

პეტრე მოციქული კი, რომელიც იესოს აქამდღა მოყოლოდა და შიგ შესვლა ვერ გაბედა კარებთან ატუზულიყო სმენად ქცეული. ცალკე გაკვირვებისა და ცალკე სირცხვილისგან საჩვენებელი თითი ტუჩებთან მიეტანა და საკუთარ თითს კბენდა — იგი უყურებდა მას აგრე აღუშფოთველს — უყვირდა — სირცხვილისგან იწვოდა. იმ წამს კარზე მდგარ მოციქულს ეჩვენებოდა რომ მისი მოძღვრის სისხლი ძლიერ მიაგავდა იმ წითელ ღვინოს, რომელიც ამას წინად ბახუს სუფრაზე დაექცა. ბახუსი ახლაც დასჩერებოდა იმ დაქცეულ სასმელს. „ნეტავ ვის რა ენადღლება უფრო, ფიქრობდა პეტრე, ადამიანებს ნახარველის სისხლი თუ, ბახუს დაქცეული ღვინო? ნეტავ?

კ. სახმისხარული.

სუქნი ერთმანეთს ელტვიან

მაგრამ შეხნაში იღუპებიან.

ღია ჩიანელი.

(ლეგანდა).

მგოსანი განმარტობით ზღვის პირას უმაღლეს კლდეზე ატარებდა თავის საუკეთესო წამებს. რა პირველი ნიაფი შუა დღის შემდეგ გადმოიქროლებდა მთის თხემის ერთს გორაკზე, სადაც იგი ცხოვრებდა — მგოსანი ჩანგს ხელს მოკიდებდა; გულს ჩაიკრავდა ნიაფის ლოცვას, მისი ბუტბუტით სევდის საკრავის სიმებს დაბერავდა და ნელის ნაბიჯით საყვარელ კლდეზე აცოცდებოდა...

გადადგებოდა პატალო ქვაზე მჯდომი, და ნაღვლიანათ აკენესებდა ჩანგს. ქვეშ ზღვა ნელა დუღუნებდა, ხან კი გულმოსული ბრაზით სიპ კლდეს ეხეთქებოდა. მგოსანი კი სევდიანი აუღერებდა სევდის საკრავს, მგოსანი კი სისხლით, და ცეცხლით შექმნილ ლექსებს ამღერებდა და ზღვის ტალღებს გულში აწნიდა.. პირველი მისი ამონაკენესი, როცა პიტალო კლდეზე ავიდოდა — თვისი ცხოვრების პირველი კარი იყო, რომელიც მისთვის დასაწყისიც იყო და დასასრულიც — აქ იგი მოსთქვამდა, თუ როგორ იზრდებოდა იგი სასახლეში, როგორ თამაშობდნენ ერთათ იგი და მშვენიერი მისი ტოლი მეფის ასული, როგორ გაიზარდნენ და ერთმანეთს,

დააშორეს, მაგრამ მას მიანც გულში ქონდა ასულის უკვდავი ხატება... ბოლს, როგორ შეიქმნა იგი მგოსანი, როგორ აღტაცებაში მოყავდა ყველა. დასასრულ როცა მეფის ასული პირველათ ნადიმში გამოვიდა, რა მომხიბლავათა და ჯადოსნურათ ააუღერა ჩანგი და დაუსწრებელი აღტაცება გამოიწვია, მაგრამ — აქ მისი ხმა — ტირილათ შეცვლებოდა, რადგან აქ მოთხრობილი იყო, როგორ მოინდომა მეფემ მისი კარის მგოსნათ აყვანა, რომ თვისი ჩანგის ჟღერით მეფე — დიდებულნი დაეტებო; დიახ, ეს მოინდომა მეფემ და სათუთმა და ამაყმა სულმა ეს ვერ აიტანა — და მოშორდა სასახლეს. მოშორდა სასახლეს, მოშორდა დიდებულებს — რადგან არ გასცვალა წმინდა აღფრთოვანება — კარის მგოსნობაში, არ გასცვალა თავისუფლება — მეფის ბრძანებაში — მეფის პატივში. მოშორდა სასახლეს და მეფის ასულის სიყვარულით გულ დაკოდილი მთაში გაიქრა.

არავინ არ იცოდა თუ სად სცხოვრებდა მგოსანი, მხოლოდ ხანდახან როცა რომელიმე გემი გაისრიალებდა იმ მიუვალ კლდის პირას, სადაც მგოსანი ჩანგს აუღერებდა მეზღვაურები გაიგონებდნენ ღვთიურ ხმას, სმენათ იქცეოდნენ და კვირობდნენ.

2.

ერთხელ იმ გემმაც გაიარა, რომელშიც ახლათ გათხოვილი მეფის ქალი იჯდა — მწარე დაღონებული, ფიქრში წასული მშვენიერი უეცრად გამოერკვა — მას მოესმა ტკბილი ხმა — რომელიც სევდის ძაფებით იყო მოქსოვილი, ყური მიუგდო. შეკრთა იცნო.

— ეს ის მომღერალია, რომელიც ჩვენი სასახლიდან გადიკარგა. ეს ის მგოსანია, რომელმაც არ მოინდომა კარის მგოსანი გამხდარიყო. ჩაფიქრდა ნეტავ რათ წავიდა ჩვენგან, ალბათ კარგათ არ დააჯილდოვეს, ალბათ პატივით ვერ მოგვპყრენ!

გემი მისრიალებდა, კლდეს მოშორდა. მგოსნის სევდიანი ხმა კი კიდევ ისმოდა..

მეფის ქალი რაღაც ტკბილმა ჟრუანტელმა შეიპყრო და მოინდომა როცა თავის ქმართან მივიდოდა იმ მგოსნის სასახლეში დაბარება. დაბარებისას კაცები აფრინა — მაგრამ ამაო იყო მათი ძებნა — მათ ვერ იპოვეს სევდის მგოსანი.

მეორეთ გააგზავნა მეფის ასულმა მოციქულები — მაგრამ ამაო იყო მისი სურვილი, თუმც იპოვეს იგი — მაგრამ განა შეეძლო ღვთიური ძალით აღფრთოვანებულს, სევდისა და ტანჯვის ცეცხლით აღზნებულ მგოსანს მოშორებოდა სიპ კლდეს — მქუხარ ზღვის ტალღებს და წმინდა თავისუფლება, ღა-

ლი აფრთოვანება მეფის ასულის—პატივში გაცევა-
ლა? არა! და იგიც იქვე დარჩა.

მაგრამ არ ისვენებდა მეფის ასული—იგი მგოს-
ნის მოგონებით სცხოვრებდა, მასზე ოცნებობდა,
მისი ტკბილი და მწუხარებით სახეზე ხმა—ყურებში
ჩაწიროდა და თვისკენ იწვევდა. ბოლოს ვეღარ აიტა-
ნა და როცა ნაზი მთვარე ამოცურდებოდა ხოლ-
მე—ერთგული მხლებლებით მეფის ასული სასახლი-
დან აჩრდილივით გამოსცურდებოდა და ობოლი ნა-
ვით ზღვის ტალღებში შესცურდებოდა სანატრელ
კლდისკენ ილტვოდა, რომ შორით ესმინა უცნაუ-
რი მგოსნის ჰანგები.

3.

მთვარე კაშკაშებს. ზღვა ნელა თრთოლავს—
კენესის, ბუტბუტებს—და მგოსნის საყვარელ კლდეს
ნელა კოცნის, გულს იკრავს. მგოსანი კი ქვაზე
მჯდომი ნაზათ აკენესებს ჩანგს. იგი დამღერის თა-
ვის ობლობას, ჩაკენესის მეფის ასულით დამწვარ
გულის საიდუმლოებას:

— მეფის ასული, დამღერის ჩანგს, მართალია
შენი სიყვარულით კრთის იგი და იწვევა, მაგრამ
ვერა, ვერ მოვალ შენთან სასახლეში, რომ შენი კა-
რის მგოსანი გავხდე, რომ მეფის ბრძანებით მე ჩანგს
ვაუღებდე, რომ დიდებულების ქეიფზე მე ლექ-
სებს ვქმნიდე, ვერა მეფის ასულო—დიდი მეფის მე-
ულღვე, ვერ მოვალ მე სასახლეში!

— მე ამაყი ვარ—ჩემი ჩანგი არაა შევების საკრავი,
მე თვით არა ვარ შევების მგოსანი, რომ ჩემი
ხმითა და ლექსებით ყველა დატბეს! არა მეფის
ასულო, ვერ მოვალ სასახლეში! არ მინდა მე პა-
ტივი, ოქრო-ვერცხლი, მე მინდა მხოლოდ თავი-
სუფლება. შენ, შენ მოდი ჩემთან მეფის ასულო,
თუ გინდა გაიგონო ჩემი სევდის ჰანგი, შენ, შენ
მოდი და მე შენი სიყვარულით მიბნედილი—დავი-
ჩოქებ და გიმღერ ჩემი გულის მოთქმას, ჩემი სუ-
ლის ტანჯვას. მოდი, მოდი, მეფის ასულო!

გაიგონა ეს მომჯადოებელი—ტანჯვით შექმნი-
ლი სიმღერა ნავსა შინა მჯდომმა მეფის ასულმა და
ბრაზმა შეიპყრო.

— როგორ მე რომ მივიდე მასთან? არადროს!
ნავი გააბრუნა. მაგრამ ჩაფიქრდა: რათ გაუჯავრდა
თავის თავს, განა იგი მეფის ასული—მეფის მეულ-
ლე, მშვენიერი დედოფალი არ იყო კლდის ძირას
და მგოსნის სიმღერას არ ისმენდა? მაშ რათ ბრაზ-
დება. თვითონაც ვერ მიხვდა. გულმა ცემა დაუწყ-
ყო. უცებ გრგვინვა მოისმა, მთვარე ღრუბელმა და-
ფარა. დედოფალი ფიქრშია წასული, მისთვის არა-

ფერი აღარ არსებობს, მას სურს, მხოლოდ კიდევ
მოისმინოს მგოსნის სევდიანი სიმღერა.

— კლდისკენ. გასცა ბრძანება.

— ზღვა ლელავს, დედოფალი, შეუძლებელია!

— კლდისკენ. მას მეტი აღარაფერი ესმოდა...
მიუახლოვდა. ზღვა ბობოქრებდა. ღრიალებდა. მო-
ისმა მგოსნის სიმღერა.

— მოვედი, მოვედი მგოსანო, გაისმა ზღვის
ქუხილთან მეფის ასულის ამოძახილი, მაგრამ მისი
ხმა მოიტაცა შორით მონაბერმა ქარიშხალმა და
ზუზუნით ზღვის შუა გულს ჩააკლა.

— მოდი, მოდი მეფის ასულო, ისმოდა მგოს-
ნის სიმღერა და ჩანგის ბოლმიანი გამოძახილი.

— მოვედი. ცაზე დაიგრილა, გაიკვესა. ქა-
რიშხალმა მეტის სიძლიერით აამთავორა ტალღები,
მოიტაცა ობოლი ნავი და კლდეს მიართხვა.

— მოდი, მოდი.—ჩაესმა ასულს ყურში, იმ
დროს, როცა კლდეს ტალღამ საშინელი სიძლიე-
რით მიართყა.

— მოგ... ეს და მოასწრო და მქმნიავმა ტალღამ
სამუდამოთ შთანთქა მისი სიყვარულით სახე გვამი.

4.

ზღვა ბობოქრობდა. ცა კვესდა, — ლურბლები
გრიანებდა. მგოსანი პიტალო ქვაზე მდგომი სტი-
ქიონთა ტანჯვას ყურს უგდებდა და თვითონაც
იტანჯებოდა. უცებ იგი რაღაც გიჟურმა აღფრთო-
ვანებამ შეიპყრო, ზღვას დააშტერდა—აღელდა.
ცამ იკვესა. ზღვას თვალი მოავლო. მან ზღვის
ტალღებში მომღიმარი მეფის ასული დაინახა, რო-
მელიც თვისკენ იწვევდა. წამი. და უკანასკნელათ
გაკრა თითები სიმებს და მწვერვალიდან ზღვაში გა-
დაეშო.

უკანასკნელათ გააყრყოლა ზღვას; უკანასკნელათ
დაიკვესა ცამ და ღრუბლები ერთათ შეკუმშა. მთვა-
რემ გამოანათა. ზღვაც თითქო ამ სხვერპლს უცდი-
და დაწყნარდა...

შორს ზღვაში გადაბრუნებული ნავი დასკუ-
რავდა. ქვიშოვან ნაპირზე კი ორი გვამი ერთმანეთს
თითქო ჩაკვროდენ. ისინი ზღვამ გამოაგდო; მათ
მთვარე ხარბათ დასცქეროდა და თავის სხივებში
ბანდა.

დას ჩანჯელი.

ელეაზარი

ლევონიდ ანდრეევიდან.

ბ. ტაბიძე.

IV.

ამ დროს ცხოვრობდა რომში ერთი დიდებული მოქანდაკე. მარმარილოსა, თიხასა და ბრინჯაოსგან ის ქმნიდა ღმერთებისა და ადამიანთა ტანს და ისე ღვთაებრივი იყო სილამაზე მათი, რომ ხალხმა მას უყვდავი დაარქვა. მაგრამ მოქანდაკე მაინც უკმაყოფილო იყო და ამტკიცებდა, რომ არის რაღაც ქვეშაირტად ყველაფერზე ულამაზესი, რომელიც არ შეუძლია მას ვადაიტანოს მარმარილოსა და ბრინჯაოზე. კიდევ ვერ შემიკრებია მე მთვარის სხივები, კიდევ ვერ დამთვრალეარ მე მზის სხივებით და არ არის ჩემ მარმარილოზე სული, არ არის სიცოცხლე ჩემ ლამაზ ბრინჯაოზე. და როცა მთვარიან ღამეში ის მიდიოდა გზაზე და გადაჭრიდა შავ ჩრდილოებს კიპარისთა, შეხვედრილნი მას მეგობრულად გაუცინებდნენ და ეტყოდნენ.

— მთვარის სხივები, ხომ არ გინდა შეკრიბო არკელიუსს?

— რაისთვის არ წამოიღე თან კალათა?

და ისიც სიცილით ეუბნებოდა, უჩვენებდა რა თავის თვალეებზე.

— აი ჩემი კალათები, სადაც ვკრებ მე მთვარის სხივებს და მზის ბრწყინვას.

წარმოსდგებოდა ის ძველი პატრიციების გვარიდან, ყავდა კეთილი ცოლი, ლამაზი ბავშვები და არაფერში არ გრძნობდა დანაკლისს. როცა მოვიდა რომში ამბავი ელიაზარზე, არკელიუსი მოელაპარაკა თავის ცოლს და მეგობრებს და გაემგზავრა შორეულ გზაზე იუდეიაში, რომ შეეხედა სასწაულით ამდგარისთვის.

ცოტა მოწყენილობას გრძნობდა ის ამ დღეებში, მაგრამ თანდათან იზრდებოდა გზაში ყურადღება და ცნობის მოყვარეობა.

რასაც მოუთხრობდნენ ელიაზარზე, მას სულაც არ აშინებდა. ის ბევრს ფიქრობდა სიკვდილზე, არ უყვარდა სიკვდილი, მაგრამ არ უყვარდა არც ისინი, რომელნიც სიკვდილს სიცოცხლეში ურყევნ. ამ მხარეზე მშვენიერი სიცოცხლე, იმ მხარეზე საიდუმლო სიკვდილი ფიქრობდა ის და არაფერი ამაზე კარგი არ შეუძლია ადამიანს გამოიგონოს, როგორც შეხაროდეს ამ მშვენიერ სიცოცხლეს და ის კიდევ ფიქრობდა გულში, რომ ამაში დაარწმუნებ-

და ელიაზარს და დაუბრუნებდა მის სულს სიცოცხლეს, როგორც დაბრუნებული იყო სხეული. მით უფრო შესაძლებელი ხდებოდა ეს, რომ ამბავი, რომელიც ელიაზარზე მიდიოდა მის ყურამდი, არ გამოსცემდა სრულ ქვეშაირტებას და მხოლოდ აფრთხილებდნენ რაღაც საშინელების წინ.

უკვე ადგა ქვიდან ელიაზარი, რომ გამოდგომოდა მზეს უდაბნოში, როცა მიუახლოვდა მას მდიდარი რომაელი, შეიარაღებული გონით და ხმამაღლა დაუძახა:

— ელეაზარ!

და შეხედა ელიაზარმა მშვენიერ და ამაყ სახეს, დიდებით გაბრწყინებულს, ნათელ ტანისამოსს, ძვირფას ქვებს, მზის ქვეშ რომ ბრწყინავდნენ. წითელი სხივები მის თავს აძლევდნენ ბრინჯაოს ფერს და ეს ელიაზარმა შეამჩნია. გაუგონა და დაჯდა ის თავის ალაგას და დაღლილი თვალეები დაუშვა ძირს.

— შენ ულამაზო ხარ ჩემო საბრალო ელიაზარ, ამბობდა მშვიდად რომაელი და ათამაშებდა ოქროს ძეწკვს ხელეებზე, შენ საშინელი ხარ ჩემო მეგობარო კიდევ. და სიკვდილი არ ყოფილა ხარმაცი იმ დღეს, როცა შენ იმას ჩავარდნიხარ ხელში, მაგრამ შენ სხეილი ხარ, როგორც გულა და ამისთანა ხალხი არას დროს არ არიან ბოროტი ასე ამბობდა დიდებული კეისარი, და მე ვერ გამოვიარისთვის გიფრთხიან შენ ადამიანები.

მომცემ განა ნებას შენ სახლში გავათიო ღამე? უკვე დაღამდა და მე არ მაქვს თავშესაფარი.

ჯერ არავის არ უთხოვია ელიაზარისთვის ღამის გათევა.

— მე არა მაქვს საწოლი, მიუგო მან.

მე რამდენამდე მხედარი ვარ და შემიძლია მჯდომარემ ვიძინო მიუგო რომაელმა, ჩვენ ავანთებთ ცეცხლს.

— მე არა მაქვს ცეცხლი.

მაშინ ბნელაში, როგორც ორი მეგობარი ჩვენ გავაბათ საუბარი, შენ უთუოდ მოგეძებნება სადმე ცოტა ღვინო.

— მე არა მაქვს ღვინო.

რომაელს გაეცინა.

— აი ეხლა მესმის რისთვის ხარ შენ ასე მწუხარე და არ გიყვარს მეორე სიცოცხლე. არ არის ღვინო, რა უნდა ვქნათ დავრჩეთ ასე, ხომ არის სიტყვა, რომელიც აბრუებს თავს როგორც თალეონის ღვინო.

ანიშნა ხელით და გაუშვა მონა და ისინი დარჩნენ ორი ერთად, ხელახლა ალაპარაკდა მოქანდაკე და თითქო ჩამავალ მხესავით მიდიოდა მისი სიტყვე-

ბიდან სიცოცხლე და დაცარიელდენ სიტყვები გაუფერულდენ, თითქო ირყეოდენ უძლურ ფეხებზე, თითქო იქცეოდენ მთვრალი სვედის და სასოწარკვეთილების ღვინო.

— ეხლა შენი სტუმარი ვარ, და არ დაგტოვებ ასე ელიაზარ, ამბობდა ის, სტუმართმოყვარეობა სავალდებულოა მისთვისაც, ვინც საფლავშიაც იყო სამი დღე. ოხ! როგორ ბნელა, და საიდან გამოიტანე შენ ეს ჩვეულება უღვინოთ და უცეცხლოთ გაძღების. მე მიყვარს ცეცხლი, აქ როგორ მალე ბნელდება, შენ მართლა საინტერესო ხაზები გაქვს წარბებსა და შუბლზე, თითქო ფერფლით დამარხული ნანგრევებია სასახლეთა მიწის ძვრის შემდეგ? მაგრამ რისთვის ხარ შენ ახირებული და უღამაზო ტანისამოსში. მე მინახავს საქმრონი თქვენ მხარეში და ისინი ატარებენ ამნაირ ტანისამოსს. რა სასაცილო ტანისამოსია, რა საშინელი ტანისამოსია.

— მაგრამ შენ საქმრო ხარ?

უკვე დაიმაღლა მზე და შავი გოლიათი ჩრდილი გამოიქცა აღმოსავლეთიდან, თითქო ვეებერთელა შიშველმა ფეხებმა დაიწყეს სილაზე ხრამუნე, და ჩქარი სირბილის ქროლვამ ზურგში სიცივით შეიქროლა.

— ბნელაში შენ უფრო დიდი მოჩანხარ ჩემო ელიაზარ! შენ თითქო გასუქდი ამ რამდენიმე წაში, მართლა ხომ არ იკვებები შენ წყვილით?... მე კი მინდოდა ცეცხლი, თუნდა პატარა ცეცხლი, მე მცევა რაღაც, თქვენში ბარბაროსული ცივი ღამეები ცოდნია... რომ ასე ბნელი არ ყოფილიყო მე შენ გეტყოდი, რომ მიცქერი მე ელიაზარ, ღიახ, მგონია შენ მიცქერი... ხომ მართალია, მე ვგრძნობ რომ შენ იღიმები.

ღამე მოვიდა და მძიმე სიშავით გაიჟღინთა ჰაერი.

— აი კარგი ის იქნება ხვალ, რომ ამოვა მზე. შენ უთუოდ იცი, რომ მე დიდებული მოქანდაკე ვარ, როგორც მეძახიან მეგობრები. მე ვქმნი, ღიახ, ამას ქვია შექმნა. მაგრამ ამისთვის დღეა საჭირო. ცივ მარმარილოს მე ვაძლევ სიცოცხლეს, მე ცეცხლს უღებ მრეკავ ბრინჯაოს... რისთვის შემახე შენ ხელი?...

— წავიდეთ, უთხრა ელიაზარმა, შენ ჩემი სტუმარი ხარ. და ისინი წავიდენ სახლში და გძელი ღამე დააწვა მიწას. მონამ ბევრი უცადა ბატონს, შემდეგ კი მივიდა მასთან, როცა მალლა იღვა მზე. და შეხედა პირდაპირ, დამწველ სხივთა ქვეშ იჯდენ ერთი მეორესთან ელიაზარი და მისი ბატონი,

იციკრებოდენ ზევით და სდუმდენ. ატირდა მონა და ხმა მალლა დაიყვირა.

— ბატონო ჩემო, რას ვხედავ ამას? ბატონო, რა დაგმართათ? - იმ დღესვე ის დაბრუნდა რომში. მთელი გზა ავრელაუსი დაფიქრებული იყო და სდუმდა. ყურადღებით ათვალეირებდა ყველაფერს ხალხს, ხომალდს, ზღვას, თითქო სკდილობდა დამახსოვრებას. ზღვაში მათ ძლიერი ქარიშხალი წამოეწიათ და მთელი ეს დრო ავრელიუსი იმყოფებოდა ბაქანზე და გაუმაძღრად ათვალეირებდა მოზღვავებულ ტალღებს. სახლში შეშინდენ რა შეამჩნიეს საშინელი გამოცვლა მოქანდაკეს, მაგრამ მან დაამშვიდა სახლობა, ღიღინიშენელოვანად სთქვა:

— მე ვნახე.

და იმ ჭუჭყიან ტანისამოსით, რომელიც მას არ გამოუცვლია მგზავრობაში, ის შეუდგა მუშაობას და მორჩილად დაიწკრილა მარმარილომ ჩაქუჩის დაკვრახე. დიდხანს, გაუმაძღრად მუშაობდა ის, არავის არ უშვებდა ოთახში და ბოლოს ერთ დღეს სთქვა, რომ ნაწარმოები უკვე გაათავა. და უბრძანა შეეკრიბათ მეგობრები, დასფასებლნი და მკოდნენი ხელოვნებისა... და უცდიდა ის მათ მშვენეირ და ბრწყინვალე ტანისამოსში, გამოწყობილი ოქროთი და მეწარელით.

— აი რა შევექენი სთქვა მან დაფიქრებით.

შეხედეს მეგობრებმა და ორმა მწუხარების ჩრდილმა დაფარა მისი სახე.

ეს იყო რაღაც საზიზღარი, რომელსაც არ ჰქონდა არც ერთი თვალისთვის ნაცნობი ფორმა. მაგრამ არ იყო მოკლებული რაღაც ახალ, უცნობ ხატებაზე ნასახს. წვრილ და მრუდე ტოტზე ანუ მის მომსგავსებაზე მრუდედ და ახირებულად იღვა ბრმა ველური ნამტვრევები ქვისა, რომელნიც უღონოდ სკდილობდენ თავისთავიდან წასვლას. შემთხვევით ერთ ამისთანა ველურად მყვირალა ადგილთან შეამჩნიეს მშვენეირად გამოქანდაკებული პეპელა, გაკვირვალე ფრთებით, თითქო მთრთოლვარენი ფრენის უღონო ნდობიდან.

— რატომ არის ეს საკვირველი პეპელა? გაუბედავად ჰკიოხა ვილაკამ.

— არ ვიცი — უბასუხა მოქანდაკემ.

— ეს საძაგელი რამაა, საბრალო მეგობარო, მომეცით ჩაქუჩი!

და ორი დარტყმით მან დაამსხვრია ქანდაკი, დატოვა მარტო გამოქანდაკებული საკვირველი პეპელა.

ამის შემდეგ არაფერი არ შეუქმნია ავლერიულს! გულგრილად უცქეროდა ეხლა ის მარმალი-

ლოსა და ბრინჯაოს და თავის უწინდელ ღვთაებრივ ქმნილებათ, რომლებზედაც განისვენებდა უკვდავი სილამაზე. ცდილობდენ — აღეძრათ მასში შემოქმედებით ძალა, დაჰყავდათ — რომ დაეკვირვებინათ სხვის მშვენიერ ნაწარმოებთათვის, მაგრამ ის მალეც გულგრილად უცქეროდა ყველაფერს და. ღიმილიც კი არ ათბობდა მის დაღვრემილ სახეს. როცა მას დიდხანს და ბევრს ესაუბრებოდენ სილამაზეზე ის, დაღლილი, ცივად უპასუხებდა.

— მაგრამ ყველა ეს ხომ სიცრუეა დღით, როცა მზე ანათებდა ის გადავიდოდა თავის ხელოვნურად მორთულ ბაღში და მონახავდა რა იმ ადგილს, სადაც არ იყო ჩრდილი, დაუხურველ ტიტველ თავს და მღვთის თვალებს გაუჩერებდა სიცხეს და ბრწყინვას. დაჰფრინავდენ წითელი და თეთრი პეპლები, მარმალილოს წყლის ამოსაღებიდან მოჩუხჩუხებდა წყალი — ნეტარად მთვრალი სატირის მრუდე ბაგეთაგან. ის კი იყდა განუძრევლად, როგორც მკრთალი ჩრდილი მისი, ვინც კი ბარმა სივრცეში, თვით უდაბნოს კლდოვან ბეესთან განუძრევლად იწვა პაპანება მზის ქვეშ

V.

და აი, მიიხმო თავისთან ელეაზარი თვითონ დიდებულმა, ღვთაებრივმა ავგუსტმა. ჩააცვეს ელეაზარს ისევ სადღესაწაულო, საქორწინო ტანისამოსი, თითქო ჟამმა დააკანონა, რომ თვით მეორე სიკვდილამდე ყოფილიყო ის საქმარო უცნობი სარძლოსი. გავდა იმას, თითქო ძველი, დამპალი კუბო ისევ მოევარაყებინათ ოქროთი და ახალი ფარჩით შეემოსათ და მიჰყვებოდენ მას სადღესაწაულო გამოწყობილნი, თითქო მართლა მიდიოდა ქორწილის პროცესია და წინამძღვარნი ხმამაღლა აყვირებდენ საყვირთ, რომ მიეცათ გზა იმპერატორის გამოგზავნილთათვის, მაგრამ უდაბური იყო გზები ელეაზარისა.

მთელი სამშობლო მხარე სწყევლიდა სასწაულით ამდგარისას, და დაფრთხა და გაიქცა ხალხი მარტო გაგონებაზე ელეაზარის მოახლოვებისა. მაინც ყვიროდენ ტყვიის საყვირები და მარტო უდაბნო უპასუხებდა თსვის გამოძახილით.

შემდეგ წაიყვანეს ზღვით. და ეს იყო ყველაზე უფრო მწუხარე ხომალდი, რომელიც ოდესმე მიდიოდა ხმელთა შუა ზღვის ტალღებზე. ბევრი ხალხი მიდიოდა ამ ხომალდით, მაგრამ როგორც საფლავი იყო ის მშვიდი და მღუმარე, თითქო სტიროდა წყალი ურემდოთ. მარტოდ-მარტო იჯდა ელეაზარი და მიეშვირა თავი მზისთვის, ყურს უგდებდა ზვირთის დუღუნს და სღუმდა. შორს კი, როგორც

მწუხარე ჩრდილთა გროვა უღონოდ იწვენ მეზღვაურები. ამ დროს რომ მეხი გავარდნილიყო უეცრად, ქარიშხალს წითელი აფრა დაეწეწა — უთუოდ დაილუპებოდენ ყველანი, რადგან არც ერთს მათგანს — არ ჰქონდა ღონე და ნდობა სიკოცხლისათვის ბრძოლისა. გულგრილად შევიდა ელეაზარი უკვდავ ქალაქის ქუჩებში. თითქო მთელი სიმდიდრე მისი, შენობათა საკვირველება, ბუმბერაზივით, რომ ცაში ეზიდებოდენ, მთელი სილამაზე და მუსიკა სიკოცხლისა, იყო მხოლოდ გამოძახილი ქარიშხლისა უდაბნოში და მკრთალი სხივი გახურებულ სილისა. მიქროდა ეტლები, მიდიოდა გროვა ძლიერი ლამაზი და კანდიერი ადამიანების, უკვდავ ქალაქის ამ შენებელთა და მისი ცხოვრების ამაყ მონაწილეთა. ისმოდა სიმღერა — იცინოდენ შადრევანები და ქალები თავის მარგალიტი სიცილით, ფილოსოფოსობდენ მთვრალნი, ღიმილით პირზე უსმენდენ მათ ფიზიკონი და ნალები რეკდენ ქუჩებზე, რა ჩაეცემოდნენ ქვებს. ყოველ მხრივ მხიარულ ხმაურობით შემორტყმული, ცივი ღუმლის დალით დადიოდა მძიმე, მოღრუბლული ადამიანი და თესავდა თავის გზაზე რისხვას და ჯანყიან მწველ სევდას. ვის შეუძლია იყოს მწუხარე რომში? — გული მოდიოდათ მოქალაქეთ და ორი დღის შემდეგ მთელმა რომმა იცოდა ამბავი სასწაულით ამდგარისა და შიშით უფრთხოდა მას. მაგრამ იყვნენ ისეთი გულ-მაგარი ადამიანებიც, რომელთაც სურდათ გამოეცადათ თავიანთი ძალა და მათ დაუფიქრებელ ძახილზე მორჩილად მიდიოდა ელეაზარი სახელმწიფო საქმეებით დატვირთული იმპერატორი აგვიანებდა მიღებას და მთელი შვიდი დღე დადიოდა რომში სასწაულით ამდგარი. აი მოვიდა ელეაზარი მხიარულ ლოთთან და ლოთი წითელი ტუჩების სიცილით შეხვდა მას.

— დალიე, ელეაზარ, დალიე! აი ბევრს იცინებს ავგუსტი, როცა მთვრალს დაგინახავს.

და იცინოდნენ გატიტვლებულნი ლოთი დერაკაცები და ვარდის ფოთლები ეკემოდენ ელეაზარის ლურჯ ხელებზე. მაგრამ შეხვდა ლოთმა თვალებში და საუკუნოდ გათავდა მისი მხიარულება. მთელი თავისი სიკოცხლე ის დარჩა ლოთად, უკვე ეხლა აღარ სევამდა, მაგრამ მაინც დარჩა ლოთად, მაგრამ მხიარულ ზმანებათი წილ საშინელი სიზმრები შეიქნენ ერთად ერთ საზრდოდ მისი სულისა. აი მივიდა ელეაზარი ქაბუქთან და ქალწულთან, რომელთაც უყვარდათ ერთმანეთი და იყვენ მშვენიერი თავიანთ სიყვარულში ამპარტავნულად და მაგრად მოეხვია ხელები საყვარლისათვის. და ქაბუქმა სთქვა ჩუმი შეცოდებით:

— შეგეხედე, ელეაზარ, იმხიარულე ჩვენთან, განა არის რამე სიყვარულზე ძლიერი?

შებედა ელეაზარმა და მთელ სიკოცხლეში ისინი განაგრძობდნენ ერთმანეთის სიყვარულს, მაგრამ მწუხარე და ბინდიანი შეიქნა მათი სიყვარული, როგორც საფლავზე ამოსული კვიპაროსები, რომელნიც ძირებს ასაზრდოებენ საფლავის გახრწნით და შავ მაღალ წვეროვებით ამაოდ ეძებენ ცას ჩუმს საღამო ჟამს, უცნობი ძალა სიკოცხლისა მათ აგდებდათ ერთი მეორის წიაღში. მაგრამ მათი კოცნა ერთად ერთოდა ცრემლს, ტკობა ტანჯვას და მონებად გრძობდნენ თავს: მორჩილ მონებად მთხოვნელ სიკოცხლის და უპასუხო მოსამსახურეებად მდუმარე აარაისა. მუდამ შეერთებულნი, მუდამ გაყრილნი ისინი ინთებოდნენ ნაპერწკალივით, და როგორც ნაპერწკალი ჰქრებოდნენ უსაზღვრო წყვდიადში.

აი მივიდა ელეაზარი ამაყ ბრძენთან და ბრძენმა რქვა მას:

— მე უკვე ვიცი, ელეაზარ, რაც შეგიძლია შენ მითხრა საშინელი. რით შეგიძლია შენ კიდევ დამაშინო მე? მაგრამ გავიდა სულ ცოტა ხანი და იგრძნო ბრძენმა რომ ცოდნა საშინელის—არ არის კიდევ საშინელი, რომ სიკვდილის მოჩვენება—არ არის სიკვდილი. და იგრძნო მან რომ სიბრძნე და უმეცრება სულ ერთია უსაზღვროს წინაშე, რადგან არ იცის ისინი უსაზღვრობამ. და გაჰქრა საზღვარი ცოდნისა და უცოდინარობისა, ჭეშმარიტებასა და სიცრუესა, სიმაღლესა და სიმაღბლეს და ჩამოწვა უსახო აზრი. მაშინ მოიკიდა მან ხელი ქაღარა თავზე და დაიყვირა.

— მე არ შემიძლია ფიქრი—ასე იღუპებოდა გულ-გრილ შეხედვის გავლენით სასწაულოთ ადგომილისა ყველაფერი, რაც ემსახურება ცხოვრების დამყარებას, აზრს და ღონეს მისას. და დაიწყეს ფიქრი, რომ საშიშარია მისი შეშვება იმპერატორთან, სჯობს მისი მოკვლა და როცა ჩუმად დამარხავენ მერე იტყვიან, რომ დაიმალა ის საღლატ. უკვე იღესებოდა მახვილები და ხალხისთვის თავდადებულნი ყრმანი თავიანთ თავს ამზადებდნენ მკვლელებად, როცა აფეუსტმა მოითხოვა, რომ დილას ეჩვენებიათ ელეაზარი. და ამით დაშალა სასტიკი პლანი. თუ არ შეიძლებოდა სულ გადაეყენებიათ ელეაზარი, მოინდომეს ცოტათი მაინც შეემსუბუქებიათ მძიმე შთაბეჭდილება, მისი სახე რომ ახდენდა. ამ მიზნით კრებდნენ ხელოვან მხატვართ, დალაქებს, არტისტებს და მთელი ღამე შრომობდნენ ელეაზარის თავზე! მოპარსეს წვერები და მისცეს მას ლა-

მაზი და სასიამოვნო შესახედაობა. უსიამოვნო იყო სილურჯე მისი ხელებისა და სახისა და საღებავებით მოაშორეს ის. გაუთეთრეს ხელები და სახე ვარდის ფრად შეუღებეს. საზიზღარი იყო ნაოქები, ტანჯვის ნაკვალევი და შეღებეს, ამოავსეს, გაასწორეს სულ. ხელოვნურად გაუკეთეს პატარა ნაოქები გულუბრყვილო სიცილისა და უბოროტო მხიარულებისა.

გულგრილად ემორჩილებოდა ელეაზარი ყველაფერს, რასაც უშვებოდნენ და მალე ის გადაკეთდა ბუნებრივად მსხვილ, ლამაზ მოხუცად, მშვიდ და ჩუმ პაპად მრავალ რიცხოვან შეილიშვილებისა. კიდევ არ მოშორებია ღმილი, რომლითაც ის ამბობდა სასაცილო ზღაპრებს და კიდევ იყო მის თვალების კუთხეში სინაზე. საქმროს ტანისამოსის გახდა ვერ გაბედეს, მაგრამ თვალის გამოცვლა ვერ შესძლეს, ბუნდოვანი საშინელი მინები, რომლიდანაც იტკირებოდა ადამიანებზე თვით მიუწოდამელი იქ.

VI.

ვერაფერი აგრძნობია ელეაზარს იმპერატორის ჩარდახის დიდებულებამ, თითქო ვერ ხედავდა ის განსხვავებას თავის დანგრეულ სახლსა, რომელსაც მიუახლოვდა უდაბნო, და ქვიან, მაგარ და ლამაზ სასახლეს შორის ისე გულგრილად იტკირებოდა და არ იტკირებოდა ის, როცა მიდიოდა. და მაგარი მარმალილო მის ფეხებ ქვეშ ემსგავსებოდა უდაბნოს ქვიმას და მიაგავდნენ აუარებელი ადამიანები მისთვის სიკალიერეს ჰაერისას. მისი შეხედვის დროს სახეზე მას არ ხედავდნენ. როცა მიდიოდნენ ეშინოდნათ არ მოყოლოდნენ მისი თვალების საშინელ გავლენას, მაგრამ მძიმე ნაბიჯის ხმით მიხვდებოდნენ თუ არა რომ ის უკვე გაშორდა მათ, აიღებდნენ თავებს და მოშიშარი ცნობის მოყვარეობით უტკეროდნენ მსუქან, მაღალ, ცოტათ წელში მოხრილ მოხუცს, ნელად რომ მიიმართებოდა იმპერატორის სასახლის გულში. თვითონ სიკვდილს რომ გაველო მეტად არ შეეშინებოდათ ადამიანებს, რადგან ამდენხანს ასე იყო, მკვდარმა იცოდა სიკვდილი, ცოცხალმა—სიკოცხლე და მათ შორის არ ყოფილა ხიდი. ამ არჩეულებრივმა ადამიანმა იცოდა სიკვდილი და იყო საშიშარი და საიდუმლო დაწყევლილი მისი ცოდნა. მოჰკლავს მაგ ჩვენს ღვთაებრივ იმპერატორსო—შით ფიქრობდნენ რომაელები და ულონო წყევას უგზავნიდნენ ელეაზარს, რომელიც ნელა მიდიოდა სასახლის სიღრმეში. თვითონ კვისარმაც იცოდა თუ ვინ იყო ელეაზარი და მოემზადა მის შესახვედრად, მაგრამ იყო მამაცი ადამიანი, გრძობდა დაუმორჩილებელ ძალას და ამისათვის საბედისწერო ბრძოლაში

არ ინდომა დაყრდომილა გარეშეთა მოხმარებას. პირისპირ, ერთი ერთან შეეყარა ის ელეაზარს.

—ნუ შემომხედდავ შენი თვალებით, ელეაზარ, უბრძანა მან შემოსულს; გამიგონია, რომ შენი თავი მიაგავს მედღუზის თავო და ქვად აქცევს ყველას, ვისაც კი შეხედავს. მე კი მინდა დაგხედო შენ და გელაპარაკო, სანამ ქვად გადავიქცეოდე — დაუმატა მან მეფური ხუმარობით, რომელიც შიშს არ იყო მოვლებული, მივიდა ახლოს, ყურადღებით გააჩნია მისი სახე და უცნაური სადღესასწაულო ტანისამოსი და მოტყუვდა ხელოვნურად გაკეთებულით, თუმცა თვალი ქონდა მჭრელი და მახვილი.

—ასე, შესახედავად არა ხარ შენ საშინელი, პატივცემულო მოხუცო, მაგრამ მით უარესი აღამიანებისთვის, როდესაც საშინელი მიიღებს ასეთ სახეს ეხლა ვილაპარაკოთ.

ავგუსტი დაჟდა და ელაპარაკებოდა რა სახით იმდენს, რამდენსაც სიტყვებით და იწყო საუბარი:

—რისთვის არ მითხარი გამარჯვება, როცა შემოდი?

—მე არ ვიცოდი რომ ეს იყო საჭირო!

—შენ ქრისტიანი ხარ?

—არა.

ავგუსტმა კმაყოფილებით დააქნია თავი.

—ეს კი კარგია. მე არ მიყვარს ქრისტიანები. ისინი არყვენ ცხოვრების ხეს არ აკლიან მას ნაყოფით დაფენას და ქარიშხალს ატანენ მის სურნელოვან ყვავილს. მაგრამ ვინ ხარ შენ?

კოტა ძალდატანების შემდეგ ელეაზარმა უბახუბა:

—მე მკვდარი ვიყავი.

—ეგ გამიგონია, მაგრამ ვინ ხარ ეხლა შენ? ელეაზარი აგვიანებდა პასუხს დაბოლოს გაიმეორა გულგრილად.

—მე მკვდარი ვიყავი.

—გაიგონე შენ, უცნობო, უთხრა იმპერატორმა, ჩემი სამეფოა ცოცხალთა, ჩემი ერი—ცოცხალთა და არა მკვდართა, და შენ აქ მეტი ხარ. მე არ ვიცი ვინ ხარ შენ, მე არ ვიცი შენ რა ნახე იქ,—მაგრამ თუ შენ სტყუი—მე მეზიზღება შენი ტყუილი, თუ შენ მართალს ამბობ—მე მძულს შენი სიმართლე, მე ჩემს გულში ვგრძნობ სიცოცხლის თრთოლვას და ჩემს ხელებში ძლიერებას. ამპარტავანი ფიქრები ჩემი, როგორც არწივები—სივრცეში დაფრენენ. იქ კი—ჩემს ზურგს უკან ჩემი უძლეურის დაცვით და ჩემგან შედგენილი კანონების მეოხებით ცხოვრობს, შრომობს და მხიარულობს

ხალხი. შენ გესმის ეს საკვირველი ჰარმონია სიცოცხლისა? შენ გესმის ეს საომარი ძახილი, რომელიც აღმიანს მიაწყევტს მომავალს და ითხოვს მას ბრძოლისათვის.

ავგუსტმა მლოცავივით აღაპყრო ხელი და სასოებით წაიოძიხა:

—იყავ კურთხეულ დიდებულთა, ღვთაებრივო სიცოცხლევ!—მაგრამ ელეაზარი სდუმდა და მომეტებული სისასტიკით განაგრძობდა იმპერატორი.

—შენ მეტი ხარ შენ საცოდავი დანარჩენი ხარ სიკვდილისადგან შეუქმელი, აღამიანებს გვრი სევდას და სიცოცხლის სიძულვილს. შენ როგორც ბობოლა მოზირო სკამ მსუქან თავთავს სიხარულისას და ინთხვევ ცრემლებს სასოწარკვეთილებისას და კიშნისას. შენი სიმართლე მიაგავს დაჯანჯულ მხვილს ღამის მკვლელის ხელში, და როგორც მკვლელს მე შენ გადაგცემ სასასყელად. მაგრამ მანამდე მე მინდა ჩაიხედო შენს თვალებში. შესაძლებელია მარტო მშინარებს ეშინათ მათი და მამაცებს უღვიძებენ წყურვილს ბრძენისას და ძლევისას, მაშინ სასყელის კი არა, საჩუქრის ღირსი. იქნები შენ, შემომხედე აბა მე, ელეაზარ!

პირველ წამში თითქო მეგობარი უყურებდას ისე ნაზი და წარმტაცი იყო შეხედვა ელეაზარისა. არა თუ საშინელებას, მშვიდობას პირდებოდა ის და ნაზ საყვარლად, შემკოდებელ დათ, დედათ ეჩვენა მას უბოლოო. მაგრამ თანდათან ძლიერდებოდა მისი კალთები და სუნთქვა გადაიქცა კოცნას მოწყურებულ ტუჩებად და ვილაცას ცივი ბრჭყალები შეეხო მის გულს და ჩაეფლო შიგ.

—მე ცუდად ვარ!—რქვა გაფითრებულმა ღვთაებრივმა ავგუსტმა. მაგრამ, გახსოვდეს ელეაზარ! გახსოვდეს!

თითქო ნელა განირღვენ მძიმე საუკუნოებით დაკეტილი ბჭენი და ამოსულ ხერვლში ცივად და ნელა მოდიოდა საშინელება უსაზღვროსი. ორ ჩრდილივით შემოვიდენ სიცალიერე და წყვდიადი და ჩააქრეს მზე, ფეხებისგან გამოაცალეს მიწა და ახურავი სასახლისა მოაშორეს თავს. და შესწყდა, გაყინული გულის ტკივილი.

—გახსოვდეს, გახსოვდეს, ელეაზარ! უბრძანა ავგუსტმა. შესდგა ჟამი და საშინლად დაუახლოვდა დასაწყისი ყველა საგნისა მის დასასრულს. ახლად აშენებული დაიმხვრა ტახტი ავგუსტისა და სიცალიერე იყო ავგუსტისა და ტახტისადგილას უხმოდ დაიქცა რომი და ახალი ქალაქი გაშენდა მის ადგილას და გადაყლაპა სიცალიერემ როგორც მოჩვენებული გოლიათები ჩქარა დაიქცენ და გაჭქრენ სი-

ცალიერეში ქალაქები, სხელმწიფონი და მხარენი და გულგრილად ყლაპავდა მათ გაუმადლარი, შავი მუცელი უბოლოოასი.

— გაჩერდი! — უბრძანა იმპერატორმა. უკვე გულგრილობა ისმოდა მის ხმაში და უღონოდ დაეშვენ მისი ხელები და მოახლოებულ სიბნელესთან ამაო ბრძოლაში დაჰქრენ მისი არწივის თვალები.

— მომკალი მე შენ, ელეაზარ! — სთქვა მან უფერულად და ამ სიტყვებმა, უიმედობის სიტყვებმა იხსნა ის. მას მოაგონდა ხალხი, რომლის ფაშადაც ის არის მოწოდებული და მხსნელი. ტკივილით იგრძნო მისმა მიმკვდარებულმა გულმა დასაღუბად განმზადებულნი, მწუხარედ გაიფიქრა მან: ნათელი ჩრდილნი უბოლოო წყვილიადში — საშინელებით გაიფიქრა მან: სუსტი ქურტყლნი, ცოცხალი მოეღვაწე სისხლით, გულით, რომელმაც იცის მწუხარება და ლხენა, გაიფიქრა მან.

ასე ამ ფიქრით და გრძნობით ხან სიცოცხლის მხარეს სწევდა ის სასწორს ხან სიკვდილის მხარეს. ნელა დაუბრუნდა ის სიცოცხლეს რომ მის ტანჯვაში და ლხენაში ენახა შველა უბოლოო წყვილიადის და ბნელის წინააღმდეგ.

— არა, შენ ვერ მომკალი მე, ელეაზარ! — სთქვა მან მაგრად... მაგრამ მე კი მოგკლავ შენ, გესმოდეს.

იმ საღამოს განსაკუთრებული სიხარულით სქამდა ღვთაებრივი ავგუსტი საქმელს, მაგრამ მალე ჩერდებოდა ჰაერში აღებული ხელი და უფერული ბრწყინვა სცვლიდა მის თვალთა არწივისებურ ელვარებას და საშინელება გაყინულ ტალღასავით გაკრთებოდა მის ფეხებთან. დამარცხებული, მაგრამ ცოცხალი ის ცივად უცდიდა თავის ჟამს, ის შავ აჩრდილივით მთელ სიცოცხლეში იდგა სასთუმალთან და მორჩილად სცვლიდა ნათელ დღეებს მწუხარებაში. მეორე დღეს გახურებული რკინით, იმპერატორის ბრძანებით ამოწვეს ელეაზარს თვალები და გამოუშვეს ის სამშობლოში. მისი მოკლა ვერ გადასწყვიტა ღვთაებრივმა ავგუსტმა.

დაბრუნდა ელეაზარი უდაბნოში და მიიღო ის უდაბნომ ქარიშხალის სისინით და გახურებულ მზის სიციხით. ისევ იჯდა ქვაზე; ზევით აეწია ველური წვერი და ორი შავი ორმო ამომწვარ თვალების ადგილას იტკირებოდა ცაზე. შორს ხმაურობდა წმიდა ქალაქი და ახლოს ყველაფერი მომკვდარიყო და მუნჯობდა. არავინ არ უახლოვდებოდა ადგილს, სადაც თავის უკანასკნელ დღეებს ათავებდა სასწაულით ამდგარი და მეზობლებს დი-

დი ხანია დაეტოვებიათ თავიანთი სახლები. გახურებული რკინით შემწყვდეული თავის სიღრმეში, დაწყველილი ცოდნა იმალებოდა იქ და არავის არ შეეძლო შეებედა ელეაზარისთვის. საღამოს, როცა მზე გადიდდებოდა, გაწითლდებოდა და დასაველეთისკენ გადიხრებოდა მასთან ერთად ნელად მიდიოდა ბრმა ელეაზარი. წამოკრავდა ქვეს ფეხს და დაეცემოდა. მძიმედ აღგებოდა და ისევ მიდიოდა და განთიადის მოახლოვებაზე მისი შავი ტანი და აპკობილი ხელები მიემსგავსებოდნენ ვეებერთელა ჯვარს.

ისე მოხდა, რომ, წავიდა ერთხელ ის და შემდეგ არ დაბრუნებულა. ალბად აღსრულდა მეორე ცხოვრება ელეაზარისა, სამი დღე სიკვდილის საიდუმლო უძღურებაში ყოფილის და სასწაულით ამდგარის.

ქ. ტყეშელაშვილი

ტყვე

შ. დალიანი.

(გაგრძელება*)

— სადა ხართ, ყმაწვილებო, ამდენ ხანს?.. საყვედურით გამოეგება მოსულებს ერთი ცხვირწამწვეტებული, სახეზე გამხდარი, მხოლოდ ტანზე კი კარგა შემკვრივებული ქალი.

ეს იყო ესტატე მღვდლის ცოლი.

— ელისაბედ, მე შენი მაკვირვებს! სამოვარი აგერ მესამეჯერ გავაცხელებინე... ასე დაგვიანება როგორ იქნება?..

— კარგია, დედაკაცო, სერიზობა ნუ წაამწარე მაგ ხალხს! — ოთახიდან გამოსძახა ვითომდა საყვედურით, მაგრამ მაინც რბილი კილოთი ესტატე-მღვდელმა და თვითონ ანაფორის ჩაცმით აივანზე გამოვიდა.

— წავამწარე კი არა!... მობრძანდით, ბატონებო, მობრძანდით!... ოჰ, ზურაბ, ზურაბ! —

და მეტის მოფერებით და ლაქუციით გასწია ზურაბისკენ დიასახლისმა.

დიასახლისი თავისებურათ დიპლომატი და გამჭირიანი ქალი იყო. ის კარგა ხანი იყო ამჩნედა, რომ ზურაბი უმიზეზოთ არ დადიოდა მათსა. მერმე კიდევ ესე ხშირად. უთუოდ თიკოზე უჭირავს თვალიო. ელისაბედთანაც ჰქონდა ამის შესახებ ლაპარაკი დიასახლისს.

*) იხ. „ოქრ. ვერძი“ № 3.

და ესტატე-მღვდელთან ერთად საოჯახო თათბირზე სამნივე შეთანხმდნენ, რომ უკეთესს საქმროს თიკოსათვის ვერ მოძებნიდნენ.

მხოლოდ ეხლა თიკოს თანხმობა-და იყო საქირო. თიკოსაც თუ სურდა?

ესტატე-მღვდლის მეუღლე არც იმდენათ დაგიდევდათ თანხმობას. მისი ფიქრით ადამიანის სულისა და სხეულის გაცემა, გათხოვება ისევ გარიგებით შეიძლებოდა. ეს წესი მას მაინც ჯერ საუკეთესოდ მიაჩნდა, მაგრამ აქ კი... ესტატესთან, ელისაბედთან და განსაკუთრებით თიკოსთან იცოდა, რომ გარიგებით, შუამავლობით ვერას გახდებოდა და ამიტომაც იყო, რომ მანაც მხოლოდ სურვილი გამოთქვა თიკოს და ზურაბის დაქორწინებისა.

თიკოს გულის ნადების გაგება კი ძნელი იყო.

ძნელი იყო ესტატეს მეუღლისათვის. იმიტომ, რომ გრძნობდა თიკოს გული მას არ ეკარებოდა. გრძნობდა რომ თიკო არ იყო მისი მეგობარი. თიკო ამაყათ და ამრეზით ექცეოდა მას. მაშ როგორ ან რა ერჩია თიკოსთვის. მხოლოდ თუ სწუხდა და გული შესტკიოდა თიკოსთვის იმიტომ, რომ ოჯახური მომჭირნეობა, ერთ-გვარი აღლო ნათესავთათვის შეჭირვებისა უკარნახებდა ამას. ისე კი ვერ ამხელდა, თორემ კარგათ იცოდა, რომ არც მას უყვარდა თიკო. არ უყვარდა სწორედ იმიტომ, რომ ამაყი იყო თიკო, თითქო უკადრისი და ამ უკადრისობაში წმინდა და უმწიკვლო, როგორც გაყინული კამკამა წყარო. ეს სიწმინდე და უმწიკვლობაც კი აჯავრებდა დარბაისელ „ფოფოლის“ და კარგათ ვერ გაერკვია, მაგრამ ვინ იცის თიკოს ყარყარა კისერი ერთ ღროს დადრეკილი ენახა, თიკოს მზინავი, შავი, სქელი თმა მდგარ ხელით გაწეწილი განცედა... ვინ იცის მის გულს შეიძლება სიამეც ეგრძნო. მაგრამ ეს ბოროტი სურვილი ისეთ ბნელს კუნჭულში იყო ქვემძრომით შეკეცილი, რომ შეგნების მხოლოდ მკრთალი ნათელი ადგა და ამიტომ თვითაც კარგათ არ იცოდა—მართლა იამებოდა თიკოს ცუდი თუ არა. ერთი კი იყო მისთვის გარკვეული: თიკო რაღაც სხვა ნაირი, გამოურკვეველი არსებაა.—ჩვენ არა გვგავს. მაშასადამე რაც ღროით ჩავაყენებთ ჩვენებურს კალაპოტში ისა სჯობია, თორემ შემდეგ გვიანლა იქმნება, ჩვენს გაკვერილს გზას აცდებოა.

ძნელი იყო ესტატესთვისაც თიკოს საიდუმლოს მიღწევა. მას მხოლოდ უყვარდა ტკბილის, ქრისტიანულ-ნათესავური სიყვარულით თიკო; თიკოსაგანაც გრძნობდა მისდამი სიბოძოს, მაგრამ ისე შორი-შორს იყვენ მათი სულიერი და მიწიერი

გზები, რომ მესაიდუმლოებას ესტატე ვერას ვზით ვერ გასწევდა. არცა ცდილობდა ამ როლის ტვირთვას. მას უყვარდა თიკო, შეხაროდა მია სიყმაწვილეს და... როგორც მას, თიკოს უსურვებოდა!.. სხვა არც ესტატეს სურდა-რა. უნდოდა კეთილი, მისებური სიკეთე: გათხოვება, კარგი ქმარი, კარგი მდგომარეობა თიკოსთვის და ეგონა, რომ თიკოც ამ სიკეთეებს არ გადაცდებოდა.

ძნელი შეიქნა ელისაბედისთვისაც თიკოს გუნების გამოცნობა. თიკო მუდამ ხან ხუმრობით ხან უხუმრათ გაუსხლტებოდა ხოლმე მის ტკბილს, დედა-შვილურ გამოძიებლობას. მაგრამ მაინც არ კარგავდა იმედს დედის გულიც, რომ თიკო ჭკვიანი, თიკო ზრდილი ესეთსავე ღირსებით შემკულ ახალგაზდას, ზურაბს აირჩევდა.

ამიტომ იყო, რომ სამივენი საოჯახო თათბირზე შეთანხმდნენ, ანუ უკეთ გამოსთქვეს სურვილი: კარგი იქმნებოდა თიკო ზურაბს გაჰყოლოდაო.

ჩაი აივანზე გამოიტანეს.

ზურაბს არ მოშორდა დიასახლისი. გვერდით მიუჯდა და გადამეტებულის თავაზიანობით უმასპინძლებოდა.

სტუმრები გამხიარულდნენ, მაგრამ ყველაზე მეტათ თიკო.

ელისაბედის სიხარულს საზღვარი არა ქონდა.

ზურაბი ხომ შეფრფინვით შესტკეროდა.

მაგრამ ყველაზე მეტათ ეტყობოდა ტიტკო იყო მოჯადოებული. მისი ჩოფურა, ქმუხი სახე სა-ნეტარო ღომილის ღარებათ ქვეულოყო და უჩვეულო ელფერი დადებოდა. ეტყობოდა ეს სახე არ იყო ღამილს ჩვეული და თითქო იბრძოდა მის სახეზე ორი გამომეტყველება: ნეტარებისა და პირქუშობისა. მაგრამ ავერ ძლია საღმა, ძალდაუტანებელმა სიცილმა და მისი ბაგე-პირი ფართო სიამოვნებათ გაიშალა.

ფაცია თვალს არ აშორებდა ტიტკოს. უეცრად მისი სახეც გაკვირვებათ იქცა. იგი უკმაყოფილო წამოდგა სუფრიდან და აივნის მეორე მხარეზე გადავიდა.

თვალეი სიბნელეს გაუშტერა.

დიდხანს მოსდიოდა მის ყურს სუფრაზე მსხდომთ მხიარული ყრიაშული. მაგრამ აი წამოიშალენ. ტიტკოც, ვით ნაწვიმარზე ცხოველ მზისგან გასპეტაკებული მცენარე, სახე-გაშლილი, ბედნიერი კიბისაკენ გაემართა.

ფაცია დაინახა და გონებაში გადაწყვიტა; — ან ეხლა, ან არასოდეს.

გადაქრით გადადგა ნაბიჯი და მალე დაეწია ტიტკოს.

— ტიტკო, თქვენ არ წამოხვალთ? ტიტკო შეკრთა ამ კითხვაზე, პირველად კარგათ ვერც გაიგო.

— წავიდეთ. ტიტკო, მე გთხოვთ.

— კი, მაგრამ აქი ელისაბედმა გეთხოვა. მოვიდით კიდევ, უზრდელობა იქნება,

— არაფერია. ელისაბედთან მე მოვიხდი ბოლოდღის...

ტიტკო ჩუმად იყო.

-- არც ისე შორსა ვართ. გეზარებათ?

ტიტკოს გული ჩაწყდა. თითქო საუკეთესო სათამაშოს ხელიდან ართმევენ ბავშსაო. თითქო მშვენიერ წიგნის კითხვა დაუშალესო. გაახსენდა მამა მისი „ბუზლუნა ყაზახი“, გაახსენდა სკოლა, გაახსენდა ციხე და იქაური ზედამხედველები. ყველგან რომ შხამავდნენ ხოლმე ბედნიერ წუთებს. არ აკეთებინებდნენ იმას, რისი გაკეთებაც თვითონ უნდოდა. მერე, აქ რომ არც ერთი არის, არც მეორე? აქ რომ ფაციაა. ამხანაგი ფაცია. რიგიანი და წესიერი აღამიანი. ან და რა უბუნებო მოთხოვნაა? ფაცია ეუბნება, რომ სახლში წავიდენ. ფაციას სკოლაში, ფაციას ბებერ დედასთან, საცა სტუმრათ არის ტიტკო ჩამომხტარი. რა არის აქ გასაკვირი? რამდენჯერ მომხდარა ეკრე? სტუმრათ ყოფილან ორივენი და შემდეგ სახლში ერთად დაბრუნებულან. ამას მთელი სოფელიც მაეჩვია. არც არავინ ქორიკანობს მათზე. ფაციას დიდი პატივისცემა აქვს სოფელში დამსახურებული და მასაც ამ მხრივ მაინც ყველა ენდობა. იციან, რომ ის უზმარი კაცია. ფუქსავატურს არას ეკადრებს. ეგეც არ იყოს ექვათ ყველა ლაპარაკობს, რომ ეგ ორი დანიშნულებიც არიანო. მაშ რათ ჩაწყდა გული? რათ შეაკრთო ფაციას სიტყვებმა? თუ ფაციაც მიმხვდარია? რას? განა ისეთი თვალსაჩინო რა ჩავიდინე? ვინ რა იცის ჩემი გულის საიდუმლო? ან კი მაქვს ეგ საიდუმლო?..

ტიტკოს გონების წინ თიკოს ნაკვთმა გაიბინა და კიდევ მეტი გულის დაწყდომა იგრძნო.

ფიქრიც ველარ შესძლო. სახე მთლად მოედუნა და გაუბოროტდა. კიდევ კარგი, რომ ღამე იყო და ფაცია ვერ შეატყობდა მდღელვარებას.

ორი წუთის შემდეგ განცვიფრებული მასპინძლებს გამოეთხოვეს ორივენი და გასწიეს სოფლის ორღობით.

გზაზე ცოტა მოჯობინდა ტიტკო.

გონებამ სძლია უეცრად მოფრენილ უცხო გრძნობას თიკოსადმი და დაუდასტურა, რომ მისი „მეუღლე“ მხოლოდ ფაცია უნდა იყოს.

გადაწყდა.

ეს ამბავი ფაციასაც ამცნო.

ფაციასაც მეტი არა უნდოდა-რა. ის, როგორც პრაქტიკული ქალი მაშინვე შეუდგა იმის მოსაზრებას თუ შემოდგომისთვის სად იცხოვრებდნენ ორივენი, როგორ მოეწყობოდნენ. მოლაპარაკების შემდეგ დაასკვნეს, რომ ისევ თბილისს წასულიყვნენ და ერთს გაკვეთილებით ერჩინა თავი, მეორეს კი პრესაში მუშაობით.

მთვარე უკვე ამაყათ შეექრა ცის ტატნობს და გამოაჩინა ფაციას კმაყოფილი და ტიტკოს თითქო ბედს შერიგებული სახე-პირი.

ტიტკო მაინც გრძნობდა, რომ მისი გონების გალიაში უმწეოთ ფრთქიალებდა. სანეტარო, მაგრამ აწ საუკუნოთ მისთვის დაღუპული გრძნობა...

ესტატე მღვდლისას კი ელისაბედი და დიასახლისი ვახშმის მოსაკვირებლათ წავიდენ.

ზურაბი და თიკო აივნის ბნელ-ყურეზე განმარტოვდენ.

ხოლო სანდრო და ესტატე-მღვდელი ერთ-ხანს საუბრობდენ აივნის მეორე მხარეზე, სუფრასთან, მაგრამ მთვარემ ამოჰყო თუ არა თავი, სანდრო განშორდა მას და ეზოში გავიდა. მიმავალმა დაინახა განმარტოებული თიკო და ზურაბი, ისონი და ციფალუქი.

გულში გაეცინა და მთვარეს შეხედა:

— ჰმ, რამდენ შეყვარებულებს მოსავ შენის ზღაპრულის სხივით!.. აი აგერ ერთი წყვილი, მეორე... ჰა, ჰა! შესამენი კიდევ გაგვექცენ, გზაში არიან...

გაახსენდა ფაცია და ტიტკო.

— ბედნიერი ყოფილა ეს კუთხე!

გაიფიქრა გულში და ერთი მძლავრათ ამოისუნთქა.

მ. მ. მ. მ.

(დანარჩენი შემდეგ)

გ. ქალაღიღელი.



თხზულებათა, გამომცემის გამო.

გ. ქალაღიღელს საბატო ადგილი უჭირავს ჩვენი ლიტერატურის მეორე ხარისხოვან მგონებში. „მხსოვს პირველად სასწავლებელში“, „მიყვარს ფაცხა მე მეგრული“ და სხვა ამგვარ ლექსების ავტორის თხზულებათა შეკრება საქირო იყო ქალაღიღელის სახელის ღირსეულ პოპულიარიზაციისათვის.

ამ მიზანს მიაღწია მგონის ვაჟმა, ბორისმა, რომელმაც „სამდროვო გამომცემლობის იმერეთის“ ხელმძღვანელის ის. კვიციანიძის დახმარებით, სუფთათ და ლამაზათ გამოსცა თავის მამის ნაწარმოები. კრებულს წინ ახლავს ჩვეულებრივ შინაარსიანად, იონა მეუნარგიას მიერ შედგენილი ბიოგრაფია მაქიმ კოჩიკიძისა (ქალაღიღელის), სადაც ბიოგრაფიის შემადგენელს, მგონის ცხოვრების აწერასთან ერთად, მოჰყავს საყურადღებო ცნობები 70 და 80 წლებზე.

კრიტიკული ეტიული ეკუთვნის ივ. გომარ-თელს.

ვინც დაინტერესებულია ჩვენი ლიტერატურით, მისთვის ახალი გამომცემა სასარგებლო წიგნია.

„ოქროს ვერძის“ ქრონიკა.

— დღეს ქალაქის თეატრში გაიმართება რუსთაველის საღამო. პირველ განყოფილებაში დაიდგმება რუსთაველის ცოცხალი ძეგლი. აკაკი წაიკითხვს თავის ლექსს „სულ მნათო“, დ. კლდიაშვილი წარმოთქვამს მიმართვას. მეორე განყოფილებაში გრ. რომაქიე წაიკითხვს ლექსიან „რუსთაველის ხელოვნება“. შესამე განყოფილებაში ჩიტო შარაშიძის ასული, გრ. რომაქიე და სხვ. წაიკითხვენ ადგილებს „ვეფხისტყაოსნიდან“. დასასრულ გაიმართება ცოცხალი სურათები:

— ქუთაისში ჩამოსულმა „მოგზაურმა დასმა“ ერთი წარმოდგენა გაართა შაბათს 15 ივნისს. დასი უფოლა კახეთში და რამდენიმე წარმოდგენა გაუმართავს სხვა და სხვა ადგილს. ქუთაისიდან დასი მიემგზავრება რაჭაში. მეტად სასურველია ასეთი კულტურული მოღვაწეობა ჩვენი ახლგაზდა დასისა.

— ქუთაისის დრამატული საზოგადოების გამგეობა თავს ახებებს თანამდებობას. ამ შემთხვევას შემდეგ ნამერში ვუძღვნიოთ წერილს.

— გრაგელ რომაქიემ დასწერა ლექსი და ნაღოსის ვეგალი.

— დღეს დ. ხონში იხსნება საზაფხულო სეზონი.

— ჟურნალ გაზეთების კანტორამ „იმერეთმა“-ში მიიღო ან. ხოშტარია-ერისთავის ქალის რომანი „მოღვიპულ ცხაზე“.

— ქუთაისში არსდება „რუსთაველის საზოგადოების“ განყოფილება.

— მთსკავის ეხლად დაარსებულ „თავისუფალ თეატრ“-ში, თანამშრომლად იწვევენ ჩვენ თანამემამულეს გ. ღვინიაშვილს.

რედაქტორ-გამომცემელი ბ. ჯანიანი.

გამართულია ხელისმოწერა 1913 წლის ყოველდღიურ საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთ „სახალხო გაზეთში“ წელიწადი მეოთხე. 1913 წელს გაზეთი გამოვა იმავე პროგრამით, როგორც აქამდის გამოდიოდა. გაზეთს 1913 წელსაც ექნება სურათებიანი დამატება.

პრეპიათ (კ ვ ი რ ა ო ბ ი თ) **გიილაჰან**
წლიური ხელის მომწერნი 1913 წელს განსაზღვრებაში

მ რ ვ ი ბ ნ ს :

- 1) უცხოეთის მწერლები. ზომით არა ნაკლები 400 გვ. დაურიგდება იანერის დასასრულს.
- 2) ქართველი მწერლები. ზომით არა ნაკლებ 500 გვ. დაურიგდება კენისთვეში.

გაზეთის ფასი: როგორც თფილისში ისე, მის გარეთ ღირს წელიწადში ისევ 8 მანეთად და 10 შ. ერთი თვით 15 შაურათ.

გაზეთის ფასი თფილისში და მის გარეთ წლ. 8 მ. 10 შ. 11 თ. 8 მან., 10 თ. 7 მ., 10 შ: 9 თ. 6 მან. 5. შ., 8 თ. 6. მან., 7 თ. 5 შ., 5 თ. 3 მ. 5 შ., 4 თ. 3 მ. 3 თ. 2 მ. 5 შ., 2 თ. 1 მ. 10 შ. 1 თ. 15 შ. საზღვარგარეთ: წლ. 11 მ. 10 შ. 11 თ. 10 მ. 15 შ., 10 თ. 10 მ., 9 თ. 9 მ., 8 თ. 8 მ., 7 მ., 6 თ. 6 მ., 5 თ. 5., მ. 4 თ. 4 მ., 3 თ. 3 მ., 2 თ. 2. მ., 1 თ. 1 მ., ცალკე ნუმერი ყველგან შაურათ; დამატებიანი ნუმერი შვიდი კაპ. ადრესის გამოსაცემელი ფასი ქალაქიდან ქალაქ გარეთ, ან ქალაქ გარეთისა ისევ ქალაქ გარეთისაზე 2 კაპ. დანარჩენ შემთხვევაში ადრესის გამოსცლა უფასოა.

გაზეთის გამოწერა შეიძლება მხოლოდ თვის 1 რიცხვიდან. მხოლოდ სრული თვეებით.

ხელისმოწერა გამართულია. 1) „სახალხო გაზეთი“-ს კანტორაში (სასახლის ქუჩა, სარაჯიშვილის სახლი, შესავალი ეზოდან), რომელიც ღიაა, დილის 9 ს. საღ. 8 ს-დი უქმეებში დილის 11 ს-დან 3 ს. 2) ქ. შორის ერა კითხ. გამავრსელ. საზოგ. მთავარ გამგეობის წიგნის მაღაზიაში: სასახლის ქ., თავად-აზნაურთა ქარვასლა. ფოშტით: Тифлисъ, Груз. газ. „Сахалхо газети“ поч. ящ. 190.